

ምዕራፍ ሸሞንተ

ዓርሰኛ ምኽኣል

ዕላማ ትምህርቲ እዚ ምዕራፍ፡-

ኣብዚ ምዕራፍ ዘሎ ትምህርቲ ምስ ፈጸምኩም

- ዓርሰኛ ካብ ዝኾነይኹን ዕግዕተኛነት ምንጋፍን ንባዕልኻ ክብሪ ምሃብን ዝህልዎ ረብሓ ትግንዘቡ፤
- ኅዳእነት ዘይሕጋዊ ንግዲ ትግንዘቡ፤
- ኣድላይነት ብዓርሰኛ ምትእምማን ትግንዘቡ፤

8.1. ካብ ዕግዕተኛነት ምንጋፍ

8.1.1. ካብ ዕግዕተኛነት ንምንጋፍ ንባዕልኻ ክብሪ ምሃብ

- ንባዕልኻ ክብሪ ምሃብ ካብ ስምዒት ልዕልነት ብምንታይ ይፍለ?

ሰእሊ 8.1 ምጉዳእ ኣካል ዓርሰኛ ካብ ምኽኣል ኣይደርትን

አይተ ስንታዮህ ተሻለ ጉዳኝ አካል እዩ። ብክልተ አእዳዉ ዝኾነ ነገር ክሰርሕ አይኸእልን። ብክልተ አእጋሩ ደው ኢሉ ክስጉም አይኸእልን። ስለዚ ካብ ቦታ ቦታ እናተፈሐኸ ይኸይድ። ወለዱ ለሚኑ ካብ ምብላዕ ሓሊፉ ካሊእ ዕድል ዘይብሉ ገይሮም ስለ ዝሓሰቡ ክመሃር ናብ ቤት ትምህርቲ አይለኦ ክዎን። ካብ ሓሙሽተ ዓመት ዕድሚኡ ጀሚሩ ናብ ጎደና ንልመና ወፀ።

ዕድሚኡ እናወሰኸ ምስኸደ ግና «አነ ሰሪሐ ዘይበልዕ እንታይ ይጎድለኒ?» ዝብል ጥንኲር እምነት ብውሽጡ ክሰምዖ ጀመረ። ዋላ ጥዕና ዘለዎም ሰባትኳ አካሎም እናቐሰሉ ንልመና ኣብ ዝወፀላ ሃገሮም ስንታዮህ ግና ንባዕሉ ኣኸበሩ ልመናን ፅግዕተኛነትን ተፀየፈ። ምስጓም ዘይኸሉ አእጋሩ ከም ኢድ ኣሰልጢኑ እናተጠቐመ ስድርኡ በስራሕ ምሕጋዝ ጀመረ። ካብ ዝዓበየሉ ቁሻት ወጺኡ ዝሓሸ ዕድል ስራሕ ክረኽበሉ እየ ናብ ዝብሎም ከተማታት ከደ።

ብመጀመርያ ኣብ ጥቃ ሬድዮን ስዓትን ዝፅግን ሓደ ሰብ ተፀጊዑ ኮፍ እናበለ እናስተውዓለ ክእለት ምፅጋን ሬድዮን ስዓትን ኣማዕበለ። ብድሕሪኡ ነቲ ሰብኣይ እናሓዘ ምንባር ጀመረ። ቀጺሉ ባዕሉ እናሰርሐ ገንዘብ ምርካብ ኪኢሉ ነይሩ። ኾይኑ ግና ዝረብሕ መፅለሊ ስለ ዘይነበሮ ናውቱ ብለያቡ ተሰረቀ።

ንሱ ግና ተስፋ እንተይቆረፀ ጣውላ እናገዝእ ኣብ መንገዲ ዝወዳደኞ ምስማራት እናኣከበ ጉዳኣት አካል ካብ ቦታ ናብ ቦታ ዝንቀሳቕሰሉ ኩቲኔታ (ተሽከርካሪት) ምስራሕ ጀመረ። ሕዚ ኣብ ከተማ ኣዲስ ኣበባ ካብ ፅግዕተኛነት ብምውፃእ ንስራሕ ዝተመቻቸወ ቦታ ብፃዕሩ ክህልዎ ገይሩ እዩ። ሓዳር ገይሩ ኣርባዕተ ቆልዑ ኣፍረዩ። ብሓፈሻ ሕዚ ስንታዮህ ሓንቲ ንል ዘመዱ ወሲኹ ብድምር ኣመሓዳሪ ሸውዓተ ኣባላት ስድራ እዩ።

መልመዲ 1

ብመሰረት እቲ ምንባብ ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ስንታዮህ ካብ ፅግዕተኛነት ንምውፃእ ዘለዓዓሎ ምኽንያት እንታይ እዩ?
2. ኣብ ከባቢኹም ጉድኣት ኣካል ዝኾኑ ግና ዓርሶም ንምኽኣል ፃዕሪ ዝገብሩ ሰባት ብምድላይ ካብ ፅግዕተኛነት ንምውፃእ ዝፈጠረሎም ስምዒት ንምፍላጥ ተመያየጡ፡፡
3. ንስኹምከ ንባዕልኹም ክብሪ ትህቡዶ? ብምንታይ ተግባራትኩም ይግለፅ?

ንባዕልኻ ክብሪ ምሃብ ብዝኾነ ኩነታት ንባዕልኻ ኣትሒትካ ዘይምርኣይን ግቡእ ቦታኻ ምፍላጥን እዩ፡፡ መንነትካ ፈሊጥካ ዘለኻሉ ደረጃ ተቐቢልካ ብትምህርትን ምስ ካልኣት ብዝህሉ ርክብ እናመሓየሽኻን ዓቕምኻ ሙሉእ ብሙሉእ ምጥቓምን ዝበለፀ ብቐዕ ንምኳን ፃዕሪ ምግባር ንባዕልኻ ክብሪ ምሃብር ዝገልፅ እዩ፡፡ ንባዕሎም ክብሪ ዝህቡ ሰባት ሓሳቦም ብነፃነት ይገልፁ፡፡ መብዛሕትኡ እዋን ዝፈልጥዎ ንኻልኣት ከፍልጡ ድልዎት እዮም፡፡

ብመሰረት ዙይ ምጣነ-ሃፍታውን ማሕበራውን ርክቦም ባዕሎም ዝኽኣሉን ንባዕሎም ክብሪ ዝህቡን ሰባት እዮም፡፡ ፅግዕተኛታትን ተመፅወትን ምኳን ኣጥቢቆም ይኹን፡፡ ምኽንያቱ ንዝፈትውዎ መንነቶም ስለዘትሕቶም እዩ፡፡ ኣብ ላዕሊ ዘንበብኩዎም ታሪኽ ስንታዮህ ነዚ ኩነታት ዝገልፅ ኣብነት እዩ፡፡

መልመዲ 2

ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ባህሪ ንባዕሎም ክብሪ ዝህቡ ሰባት ግለፁ፡፡
2. ንባዕሎም ክብሪ ዝህቡ ሰባት ጌጋታት ሰሪሖም እንተተነገሮም እንታይ ይገብሩ ይመስለኩም?
3. ንባዕሎም ክብሪ ዝህቡ ሰባት ልመናን ተመፅዎ እትነትን ንምንታይ ይፀልኡ?

8.1.2. ካብ ፅግዕተኛነት ንምንጋፍ ዓርስኻ ምኽኣል

- ካብ ፅግዕተኛነት ምንጋፍ ማለት እንታይ ማለት እዩ?
- ዓርስኻ ምኽኣል ማለት እንታይ ማለት እዩ?

ትዕግስቲ

ኣምሳሌ ገነት ኣብ እትበሃል ቁሸት ትዕግስቲ ዝበሃል ጃልዓ ይነብር ነይሩ። ብጃልዕኡ ወለዱ ስለ ዝሞትዎ ሓደ ሃፍታም ናብ ገዝኡ ወሰዶ። ብድሕሪኡ ትዕግስቲ ተረፍ መረፍ ምግቢ እናተውሃቦ ኣብ እንዳክሸነ መደቀሲ ተሞሃቡዎ ተንኮበት እናተነፀፈ ምሕዳር ጀመረ። ትዕግስቲ ስምዒት ፅግዕተኛነት ስለዘሕደረ ዝተወሃቦ ተቐቢሊ ይበልፅ እንተወቅዕዎ በኺዩ ስቕ ይብል ነበረ።

ሓድ ሓደ ጎረባብቲ ሰባት ዝበፅሖ ዘሎ በደል ሪኦም “ንምንታይ ካብ ገዛ ወፅኢኻ ዘይትጠፍእ” እናበሉ ይመኽርዎ ነበሩ። ንሱግና «ካብዚ ገዛ ወጺኦ እንተጠፊኦ በረንዳ ሓዳሪ ኮይነ ክተርፍ ይኽእል። ትምህርትኹን ከቋረፅ እዩ። ስለዚ ዘለኒ ፀገም ብትዕግስቲ ኣሕሊፊ ንፋዕ ተምሃራይ ክኸውን ኣለኒ፣ እንድሕር ተማሂረ ካብ ፅግዕተኛነት ወጺኦ ዓርሰይ ክኽእል እዩ» እናበለ ይሓስብ ነበረ። ከም ዝሓሰቦ ትምህርቱ ጠንኪሩ ተምሃረ። ዩንቨርስቲ ኣትዩውን ብዝለዓ ውፅኢት ተመሪቑ ሓኪም ኮይኑ ስራሕ ሓዚ ናብ ካሊኦርኦ ክበለ ከባቢ ከደ።

ብድሕሪኡ ንዕረፍቲ ናብ ዝዓበየሉ ከባቢ ኣምሳሌ ገነት እንትኸይድ ፅሩይ መደቀሲ ክዳለወሉ ጀመረ። ዝደለዩ ምግብውን ይሰርሓሉ ነበረ። ብዓርሱ ስለ ዝተኣማመን ንዘበበይዎ ሰባት ዝህበም ክብሪ እንተየጉደለ ብዘይፍርሓት ሓሳቡ ይገልፅ ጀመረ። ብስምዒት ማዕርነት ሓቢርዎም ኮፍ ኢሉውን የውግዖም ነይሩ።

መልመዲ 3

ብመሰረት እቲ ምንባብ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ። ሓደ መመያየጥን ሓደ ፀሓፍን ምረፁ። ቀጺልኩም

1. ትዕግስቲ ከመይ ዓርሱ ከምዝኸኣለን ካብ ዕግዕተኛነት ስምዒት ብኸመይ ከምዝወፀን ተመያየጡ።
2. ትዕግስቲ ሓደ ሓደ ጎረባብቲ ከምዝመኸርዎ ካብ ዝተፀገፀሉ ገዛ ወጺኡ እንተዝጠፍእ ከጋጥምዎ ዝኸእሉ ዝነበሩ ፀገማት ብኣብነት እናገበርኩም ተመያየጡ።
3. ትዕግስቲ ንውዕኢት የብቅዕ እዩ ኢልኩምዶ ትኣምኑ?

ዓርስኻ ምኸኣልን ካብ ዕግዕተኛ ምውፃእን፣ ናይ ሓደ ሳንቲም ክልተ ገዕ እዮም። ዝኾነ ሰብ ዘለዎ ዓቕምን ዝረኸቦ ኢጋጣምን ተጠቂሙ ብምስራሕ ዓርሱ ክኸእል እንተ ወሲኑ ዘፀገም ነገር ኣይህሉን።

ኣብዚ ክንግንዘቦ ዝግበእና ዓቕምን ኢጋጣምታትን ምፍላጥ እዩ። ዝኾነ ሰብ ሃንደበት ተላዒሉ ኣብ ዓለም ለኸ ማራቶን ውድድር ጉያ ከሸንፍ እዩ ወይ ድማ ስራሕ ምህንድስና ክሰርሕ ይኸእልዩ ኢሉ እንትውስን ግመ ከም ምጭባጥ ይኸውን። ምኸንያቲ ብዓለም ለኸ ውድድር ማራቶን ጉያ ንምስዓር ኾነ ስራሕ ምህንድስና ንምስራሕ ቕድሚኡ ዘድልዩ ነገራት ኣለዉ። ንኣብነት ብውድድር ጉያ ንምስዓር ኣካላትካ ምጥንካር፣ ጥዕናኻ ምርግጋዕ፣ ስልጠና ምውሳድን ልምምድ ምግባርን የድሊ። መሃንዲስ ንምኳን መጀመርያ ቡቲ ሙያ ዝተዳለወ ትምህርቲ ትምሃር መረዳእታ ትምህርቲውን ምሓዝ የድሊ።

ብካሊእ ወገን ድማ ዝኾነ ሰብ ፃዕሪ እንተገይሩ ዝረኸቦ ኢጋጣሚ ተጠቂሙ ዘጋጠሙ ፀገማት ብሚላን ትዕግስትን እንትዋፃእ ናብ ዝሓሰቦ ነገር ምብፅሖ ኣይተርፍን። ትዕግስቲ ካብ ዕግዕተኛነት ወጺኡ ዓርሱ ንምኸኣል ብጋጣሚ ምስ ሓደ ሃፍታም ምርኻቡን ዝረኸቦ ኢጋጣሚ ብኣግባቡ ምጥቃሙ እዩ። ትዕግስቲ ብዙሓት ፀገማት ብትዕግስቲ ኣሕሊፉ ካብ ዕግዕተኛነት ወጺኡ ባዕሉ ክኸእል ገይሩዎ እዩ።

ካብ ፅግዕተኛነት ዝወፀ ሰብ ነፃ ኣተሓሳስባ ኣለዎ። ስለዚ ዝበለፀ ንምስራሕን ዝሓሸ ህይወት ንክህልዎ ይለዓዓል። ተሸቑራርን ትሕቲ ካልኣት ስለዘይኾንን ኣደሽቲ ሃሳባት ብምውፃእ ዓቕሚ ዘለዎ ፅቡቕ ዜጋ ይኸውን።

መልመዲ 4

ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ዓርሰኻ ንምክኣል ዘድልዩ ነገራት ብዝርዝር ግለፁ።
2. ዓርሰኻ ምክኣልን ካብ ፅግዕተኛነት ምንጋፍን ናይ ኣደ ሳንቲም ክልተ ገፅ እዮም ማለት እንታይ ማለት እዩ?
3. ዓቕምኻን ክእለትኻን ምፍላጥ ማለት እንታይ ማለት እዩ? ብኣብነት እናገበርኩም ግለፁ።

8.1.3. ካብ ፅግዕተኛነት ምንጋፍ ንዕብየት ምጣነ-ሃፍቲ፣ ማሕበራዊ ዕብየትን ንህንፀት ፅቡቕ ዜጋን ዝህልዎ ኣገዝ

- ካብ ፅግዕተኛነት ምንጋፍ ንዕብየት ምጣነ ሃፍትን ማሕበራውን ኣንቲ ሃገር ከመይ ይሕግዝ?

ጀርመን ካብ ዝወደቐትሉ ዓዘቕቲ ከመይ ክትወፅእ ክኢላ?

ኣብ ካልኣይ ኩናት ዓለም ካብ ሞንጎ ብቐንድነት ዝተሳተፉ ሃገራት ኣንቲ ጀርመን ነይራ። ኣብ እዋን እዚ ኩናት ብዝለዓለ ደረጃ ወዲቓ ነይራ። ቃልሲ ኣንፃር እዞም ደብዳብ ፀረ ናዚ ኣይልታት “ብድሕረይ ዳንዴር ኣይብቆል” ዝብል ኣተሓሳስባን ግንዛበታትን ተደሚሩ ናይታ ዓዲ ዘፈራት መሠረተ ልምዓት ፋብሪካታት፣ ህንፃታትን ገዛውትን ብኣብዛኣ ዓንዮም ነይሮም። ብዙይ ምክንያት ኣብ መወዳእታ እቲ ኩናት ብዙሕ ህዝቢ ኣብ ፀገምን ተመፅዖትነትን መነባብሮ ክወድቅ ኪኢሉ። ኾይኑ ግና ኣብዚ እዋን ካብ ፅግዕተኛ ኣተሓሳስባ ዝወፁን ዓርሰ ምክኣል ዝብል ኣታሓሳስባ ዝሓዙን ልዑል ትረት ዘለዎም ዜጋታት ክቕልቀሉ ክኢሉ። ኣፈሻዊ ዕብየት ሃገሮም ንምቅልጣፍ ብዝለዓለ ስምዒት ምንቅስቓስ ጀመሩ።

ስለዚ ኩናት ምስ ተዛዘመ ድሕሪ ዓለርተ ዓመት ጀርመን በዞም ዜጋታት ንዓሪ ካብ ዝነበረቶ ውድቀት ብምውፃእ ምዕቡል ምጣነ-ሃፍታውን ማሕበራውን ህይወት ንክትሰርትን ካብ ሃገራት ኣውሮፓ ዝለዓለ ምጣነ-ሃፍቲ ዘለዎ ሃገር ክትኸውን ኪኢላ እያ። እዚ ስራሕ ተኣምር ጀርመናውያን እናተብሃለ ዝተገለጹሉ ኩነታት ሓደን ቀንድን ካብ ፅግዕተኛ ኣተሓሳስባ ብዝተናገፉን ንባዕሎም ክክበሪ ዝህቡን ተረርቲ ዜጋታት ስለ ዘፍሪየት እዩ።

መልመዲ 5

ብመሰረት እቲ ምንባብ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ዜጋታት ጀርመን ሃገሮም ኣትያቶ ካብ ዝነበረት ምጣነ ሃፍታውን ማሕበራውን ውድቀት ክትወፅእ ዘክኣላ እንታይ እዩ? ካብ ፅግዕተኛ ምውፃእ ንዜጋታት ንባዕሎም ኾነ ንሃገሮም ዝህልዎ ረብሓ እናገለፅኩም ተመያየጡ።
2. ንሕና ኢትዮጵያውያን ንሃገርና ብደረጃ ዓለም ዝለዓለ ግምት ከውህብና ዘክእል እንታይ ክንሰርሕ ትዕቢት ይግበረልና? ሓደ መመያየጥን ሓደ ፀሓፍን መሪፅኩም ብዕመቐት ተመያየጡ ዝተለዓሉ ነጥብታት ኣብ መዘከርታኹም ፀሓፉ።

ንዕብየትን ምዕባለን ሓንቲ ሃገር ድምር ውፅኢት ኣሰራርሓ ዜጋታት እዩ። ስለዚ ካብ ፅግዕተኛ ኣተሓሳስባ ወፂኦም ዓርሰ እምነት ዘሕደሩ ጠንካራታትን ህርኩታትን ዜጋታት ዘለዎ ሃገር ምጣነ-ሃፍታውን ማሕበራውን ህይወት ኣብ ዝለዓለ ደረጃ ክትበፅሕ ትክእል። እዞም ዜጋታት ካብ ፅግዕተኛ ክወፁ ዓርሶም ክክእሉ ዝህልዎም ቆራፊትን ፅንዓትን ባዕሉ ካብ ምጣነ-ሃፍታውን ማሕበራውን ፅግዕተኛነት ነፃ ይገብሮም። ድማር ውፅኢቱ ድማ ምጣነ ሃፍታውን ማሕበራውን ዕብየት ሃገር የምፅእ።

ሓንቲ ሃገር ዝለዓለ ሃፍቲ ተፈጥሮ ስለዘለዎ ጥራሕ ክትለምዕ ኣይትክእልን። ንልምዓት ሃገር መሰረታዊ ነገር ካብ ኣተሓሳስባ ፅግዕተኛነት ነፃ ዝወፁ ዜጋታት ምህላው እዩ። ካብ ኣተሓሳስባ ፅግዕተኛነት ወፂኦም ዓርሶም ንክክእሉ ዝዕዕሩ ሰባት ኣብ ውሽጢ ፀገማት ክይኖሩሎምን ፀገሞም ተፃዊሮም እንተተፃዊቶም ምጣነ-

ሃፍታውን ማሕበራውን ጉዳያት ደረጃኦም ምዕባይ ይኸኛሉ። ዜጋታት ሃገረ ጀርመን ዝሰርሖ ተአምር ናይ'ዚ ሓቂ ዓብዪ መግለጺ እዩ።

ብካሊእ ወገን ብደረጃ ሃገር ካብ ፅግዕተኛነት ምውፃእ ንምኸባር ልዕልነት ቀንዲ መሰረት እዩ። ኣብ ኻልኦት ሃገራት ልቓሕን ሓገዝን ብፅግዕተኛነት ትነብር ሃገር ልዕልነታ ኣብ ሓደጋ ዝወደቕ እዩ። ምኸንያቱ ዝማዕበላ ሃገራት ዝሀበኦ ልቓሕን ሓገዝን ደው ክብል ብምግባር ፅዕንቶ ገይሮም ክንቀሳቀሱ ስለዝኸኛሉ ብዙሕ ግዘ ልዕልነት ሓንቲ ሃገር ክፈታተኑ ይኸኛሉ።

ብሓፈሻ ካብ ኣተሓሳስባ ፅግዕተኛነት ዝወፀ ሕብረተሰብ ዓርሱ ኪኢሉ፣ ብዓርሉ ዝኣምንን ፅግዕተኛነት ዝፅዮፍን ፅቡቕ ዜጋ ምፍራይን ይኸኛል እዩ። ብኡ ልክዕ ድማ ፅቡቓት ዜጋታት ንምዕባይ ምጣነ-ሃፍታውን ማሕበራውን ሃገሮም ዝለዓለ ግደ ይፃወቱ።

8.1.4. ዘይሕጋዊ ንግድን (ኮንትሮባንድን) ስምዒት ፅግዕተኛነትን

- ንግዲ ኮንትሮባንድ ኣብ ምጣነ-ሃፍታውን ማሕበራውን ህይወት ሓንቲ ሃገር ዘብፅሖ ጉድኣት እንታይ እዩ?

ዘይሕጋዊ ነጋዳይ (ኮንትሮባንዲስት) ገብራይ፤

ስእሊ 8.2 ዘይሕጋዊ ንግዲ (ኮንትሮባንዲስት) ፀረ-ፅብዮት ሃገር እዩ።

ገብራይ ኣብ ዘይሕጋዊ ንግዲ (ኮንትሮባንድ) ተዋፊሩ ኩሉሻብ ኣብ ስግኣትን ጭንቀትን ይነብር። ኣቕሑ ሓቢኡ ናብ ውሽጢ ዓዲ ክእትው ኣብ ኬላታት ንሰራሕተኛታት ጉምሩክ ጉቦ ይኸፍል። ኾይኑ ግና ሓደ መዓልቲ ኣቕሑቱ ሓቢኡ ከሕልፍ ዝገበሮ ጥንቃቕ ኩሉ ፈሺሉ ኢድ ብኢድ እንተተታሓዙ ዝለዓለ ኸላራ ገንዘብን ቅፅዓት እስራትን ከም ዘስዕበሉ ስለዝፈልጥ ይሰግእ እዩ። ባዓልቲ ገዝኡ ወ/ሮ ኣለምነሽን ደቆምን ኣብ ውሽጢ ጭንቀት ይነብሩ ነይሮም።

ሓደ መዓልቲ በዓልቲ ቤቱ ወ/ሮ ኣለምነሽን ደቆምን ተማኸሮም ገብራይ ንምይይጥ ፀውዕዎ። ኣብቲ ምይይጥ ብፍላይ ደቁ ብትምህርቲ ስነ ዜጋን ስነ ምግባርን ዝተማሃርዎ ብምግንዛብ ውዕኢት ኮንትሮባንድ ኣተሓሳስባ ዕግዕተኛ ምኃኑ ገለፅሉ። ገብራይ'ውን ኣብ ንግዲ ኮንትሮባንድ ብምውፋሩ ሃገርን ህዝብን እና ጎደኦ ምኃኑ ገሊፆም ኣምሪሮም ነገርዎ። ስድርኡ ኣብ ውሽጢ ጭንቀትን ስግኣትን ከም ዝነበሩ ንሱውን ጉቦ ብምኸፋል ኣቕሑ እንትውረስ ብዙሕ ገንዘብ ከምዝኸስር ስድርኡ ዝሓሸ ህይወት ክነብሩ ከምዘይኸእሉ ብግልፂ ተመያየጡ። ኣብ ምይይጦም ዘይሕጋዊ ንግዲ ንባዕሉ፣ ንመንግስትን ህዝብን ዝጎድእ እምበር ንኹሉ ዘይጠቅም ምኃኑ ተረዳድኡ። ኣብ መወዳእታ ኣይተ ገብራይ እዙይ ስራሕ ተግባር ገበን ከም ዝኾነ ኣሚኑ ከምዝገድፎ ቃል ኣተወ።

መልመዲ 6

ብመሰረት እቲ ምንባብ ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

ሓደ መመያየጥን ሓደ ፀሓፍን ምረፁ። ቀዲልኩም ድማ፦

1. ዘይሕጋዊ ንግዲ ንማንም ዝረብሕ ኣይኮነን ብዝብል ሓሳብ ተመያየጡም ኣብ ሓደ መዕለቢ ብፅሑ።
2. ኣብ ቀረባኹም ዝርከቡ ኣብ ስራሕ ምክልኻል ዘይሕጋዊ ንግዲ ዝተዋፊሩ ሰባት ናብ ክፍሊ ዓዲምኩም ብዛዕባ ሓፈሻዊ ኩነታት ኮንትሮባንድ ተመያየጡ።

ዘይሕጋዊ ንግዲ ብደረጃ ዓለም ሰላም፣ ጥዕናን ማሕበራዊ ህይወት ህዝብን ኣብ ምንጋዕ ይርከብ። ብፍላይ ኣብ ዝዓበያ ሃገራት ዝውውር ኣሽሽን ዘመናዊ ኣፅዋር ኩናትን ንሃገራት ዝለዓለ ስግኣት የሕድር ኣሎ።

ኣብ ሃገርናውን ዘይህጋዊ ንግዲ ካብ ግዘ ናብ ግዘ እናተጋፈሐ ይርከብ። ዘይሕጋዊ ነጋዶ ብዘመናዊ ኣፅዋር ኩናትን መራሽብቲ ቴክኖሎጂን እናተጠቐሙ ኣይሎም ኣጠናኺሮም ኣብ ምንቅስቃስ ይርከቡ። ካብዚ ዓለፉ ንግዲ ኮንትሮባንድ ብቐፅ ግንዛብ ንዘይብሉ ክፋል ሕብረተሰብና ብምትላል ብንኡሽተይ ራብሓ እናደለሉ ብስፍሓት ኣብ ምንቅስቃስ ይርከቡ። በዚ ኩነታት ሃገርና ካብ ዘላቶ ድኽነት ንኸትወፅእ ኣብ እትገብሮ ልምዓታዊ ምንቅስቃስ ኣሉታዊ ፅዕንቶ እናሕደረ ይርከብ።

ምንቅስቃስ ዘይሕጋዊ ንግዲ (ኮንትሮባንድ) ብኣንፈት ምብራቕ ሃገርና ብዝለዓለ ብርኪ ይካየድ እዩ። መብዛሕትኡ ናውቲ ኤሌትሮኒክስ፣ ዝተፈላለዩ ኣደሽቲ ኣልባሳት፣ ሽቶታት፣ መመላኽዲ ኣቕሑ ወዘተ ብዘይ ሕጋዊ መንገዲ ይኣትዉ እዮም። ብእሽሓት ዝቐፀሩ እንስሳት፣ ጫት፣ ቡን፣ ጥረምረ ኣእኻል፣ ቆርቦት፣ ወዘተ ካብ ሃገርና ብዘይሕጋዊ መንገዲ ናብ ወፃኢ ክወፁ ይግበር እዩ። እቲ ካለእ ዘይሕጋዊ ንግዲ ብስፍሓት ዝካየደሎም ቦታታት ብኣንፈት ሰሜንን ደቡባዊ ምብራቕን ከባብታት ሃገርና እዮም። መጠኑ ይውሓድ እምበር እዚ ሕጋዊ ዘይኮነ ተግባር ኣብ ካልኣት ከባብታት ሃገርናውን ይካየድ እዩ።

ኣብዚ ሕዚ እዋን ንዕብዮት ሃገርና ዕንቅፋት ዝኾኑ ዘይህጋዊ ንግዲ (ኮንትሮባንድን) ምጭብርባርን ብዝተጠናኸረ መልክዑ ንምክልኻል ግብርን ቐረፅን ብኣግባቡ ንምእካብ ብዙሕ ሰራሕቲ እናተፈፀመ እዩ። ካብ መንጎ እዞም ስራሕቲ ሚኒስተር እቶት፣ ባዓል መዚ እቶት ውሽጢ ዓድን ፌዴራልን ምስ ባዓልመዚ ጉምሩክ ኢትዮጵያ ተዋዲዶም ክሰርሑ ብኣዋጅ ተጣይሹ እዩ።

ኣብ ውሽጢ እዚ ቤትዕዮ ዘይህጋዊ ንግዲ (ኮንትሮባንድ) ንምክልኻል ዘኸእል ብሔራዊ ፀረ ንግዲ ኮንትሮባንድን ስትራቴጂ ምጭብርባር ንግዲን ግምሩክን ተኣንጺፁ እዩ። እዚ ስትራቴጂ ቀንዲ ሽትኡ ንኮንትሮባንድን ምጭብርባር ንግድን ንምጣነ-ሃፍቲ ሃገርና ዕንቅፋት ናብ ዘይኮነሉ ብርኪ ምውራድን ካብ

ስርዓት ወፃኢ ንግዲ ብምዕጋት ምጣነ-ሃብቲ ክረኽቦ ዝኽእል ቀረፅን ታክስን ጉምሩክ ብምእካብ ልምዓት ሃገርና ምዕባይ እዩ።

መልመዲ 7

አብዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ተመያየጡ።

ሓደ መመያየጥን ፀሓፍን ምረፁ። ብምቕፃል

1. ዘይሕጋዊ ንግዲ (ኮንትራባንድ) ኣብ ምጣነ-ሃፍታውን ማሕበራውን ህይወት ህዝቢ ሓንቲ ሃገር ዘብፅሖ ጉድኣት ግለፁ።
2. ንምክልኻል (ኮንትራባንድ) ካብ በዓልኹም ትዕቢት ዝግበረልኩም ዘርዚርኩም ተመያይጥኹም ኣብ ሓደ መደምደምታ ብፅሑ።

8.2. ዓርሰ እምነት

8.2.1. ኣድላይነት ምዕባይ ስምዒት ዓርሰ እምነት

- ዓርሰ እምነት ንምታይ ይጠቕም?
- ንምዕባይ ስምዒት ዓርሰ እምነት እንታይ ክግበር ይግባእ?

ሓናኽ

ንዓይ ምትብባዕ ጥቕሙ ዘይፈልጡ ሰኽፊት ኣውራሳኒ ብጌጋይ እናሸምጠጡ ብገርሂ እንትዛረብ ኣብ ስራሕ እንትጋገ ብይብሉኒ ሰኽፍታ ነብሰይ ማሕጊገ።

ቅንዕ ኢሊ ከይርኢ ኣእምሮይ ኣንቁሖ ዓርሰይ ዝኽእሎ ብዓቕመይ ሰሪሖ።

ድፍረት ሓሪሙኒ ክሳደይ ኣድኒነ ሓፋር ተባሂለ ከምዝርባሕ ኣነ ንወፅዓ ዘቃልዐ ሕንከት ዓይኒ ትሕትና ተጎልቢቡ ንድሕሪት ዝመለሰኒ ዓርሰ እምነት ከዕቢ ክቃለስ ኣለኒ።

መልመዲ 8

ብመሰረት እቲ ግጥሚ እዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ፡፡

1. ባህርያት ሓፋር ዓይኒ ግለፁ፡፡
2. ሓፋር ዓይኒ ምዃን ዘብፅሖ ጉድኣት እናዘርዘርኩም ተመያየጡ ኣብ መደምደምታውን ብፅሑ፡፡

ብዓርሱ ዝተኣማመን ሰብ ንኸኾን ዘኸእል ተወሲኑ ዝተቐመጠን ዝተመረፀን ሓደ ፍሉይ ወይ ብሕታዊ መንገዲ ዓወት የለን፡፡ ብመሰረት እቲ ንነብረሉ ባህሊ፣ ሕብረተሰብ፣ ኣመለካኸታ፣ ደረጃ ትምህርትን ግዘን ወዘተ ይውሰን፡፡ ካብዚ ሓሊፉ ዓርሰ እምነት ብብ እዋኑ እናማዕበለ ዝኸይድ እምበር ብዝተወሰነ ግዘ ተፈጺሙ ዘብቐፅ ናይ ሓደ እዋን ስራሕ ኣይኮነን፡፡ ንሓደሽቲ ነገራት ብዝተቐላፀና እዋን ኩሉ ብዘይምፍላጥ ስግኣት ስምዒት ዓርሰ እምነት ምፍትታኑ ኣይተረፍን፡፡ እንተዘይከኣልኩዎኸ? እንተብላሸኹዎኸ? ተቀባልነት እንተዘይረኸብኩዎኸ? ዝብሉ መፍረስቲ ስምዒታት ይርብሹና እዮም፡፡

ኮይኑ ግና ኣብ ህይወትና ውሽጢ ዘጋጥሙና ሓደሽቲ ኩነታት እናሰዓርና ዓርሰ እምነት ክነማዕብል ኣለና፡፡ ስለዚ እዞም ስዒቦም ቐሪቦም ዘለዉ ነጥብታት ንምዕባይ ዓርሰ እምነት ኣዚዩ ጠቓሚ እዩ፡፡

ክእለትካ ምፍላጥን ምምዕባልን

ሓደ ሰብ ኩሉ ዓይነት ፍልጠት ኣይህልዎን፡፡ ብኣንጻሩ ግና ነፍስወከፍ ሰብ ናይ ባዕሉ ዝኾነ ክእለት ኣለዎ፡፡ ስለዚ ዝኾነ ሰብ ዘለዎ ክእለት ፈልዩ ብምፍላጥ፣ ዝተረፎ ፍልጠት ተረዲኡ ክመሃር ከምዘለዎ፣ ዝተፈላለዩ መፅሓፍቲ ከንብብ፣ ከምኡውን ምስ ካለኦት ሰባት ብምይይጥ ከማዕብሎ ኣለዎ፡፡ ኣብዚ ሕዚ ኩነታት ዓለምና ብቁልጡፍ እናተለዋወጠ እዩ፡፡ ስለዚ ኩለሻብ ዝለዓሉ ሓደሽቲ ኩነታት ምክትታልን ብመንፅር እቶም ኩነታት ዓርስኻ ምብቃዕን የድሊ፡፡

ካብ ካለኦት ሰባት ንምምሃርን ፈለማ ሓሳብ ካልኦት ምኸባር ኣለና፡፡ ንሓሳብ ካልኦት ኸብሪ ሂብካ ምድማዕ ምስ ሓሳብና ዘለዎ ተመሳሳልነትን ፍልልይን ክንግንዘብ ንኸእል፡፡ ካብኡ ፍልልይና ብግልፂ ክንርዳእን መርገዒና ክንገልፅን ንኸእል፡፡

ንሓቂ ብፅንዓት ምቕባል

ንሓቂ ብፅንዓት ምቕባል ማለት ድኽመትናን ጥንካረናን ፈሊና ምፍላጥ ማለት እዩ። ምስዚ ተታሒዞ ድማ ካልኣት ብዛዕባና ዝህልዎም ኣረኣእያን ዝህብዎ ሪኢቶን ካብ ስምዒት ነፃ ኮይና ክንቕበሎ ንክእል። ካብ እንረክቦም ሪኢቶታት ዝጠቕሙና ብምውሳድ ዓርሰና ንክነዕቢ ንጠቀመሎም። ዘይጠቕሙና ድማ ምግዳፍ ግቡእ እዩ። ጥንኩርን ድኩምን ኅንታትና ፈሊና ምስፈለጥና ቦቲ ካልኣት ዝህቡና ዝተሰሓሓተ ሪኢቶ ተደናጊፅና ፀገማት እንተጋጥሙና'ውን ተረቢሽና ዝተጋወቡ ውሳኔታት ኣይንውስንን።

ትልሚ ምድላውን ስራሕ ምግምጋምን፤

ትልሚ ምድላውን ስራሕ ምግምጋምን ንዓርሰ እምነት መሰረታዊ ካብ ዝኾኑ ነገራት ሓደ እዩ። ንኣብነት ሓንቲ ተምሃሪት ኣብዚ ዓመት ካብ ክፍላ ቀዳመይቲ ክወፅ እዩ ኢላ ክትልም ትክእል። እዚ ትልሚ ሓሲባ ወይ ድማ ኣብ ወረቐት ፅሒፋ ጥራይ እንተገዲፋቶ ድልየት እምበር ትልሚ ክበሃል ኣይክእልን። ስለዚ ነቲ ትልማ ብተግባር ከዕዉቱላ ዝክእሉ ነገራት ዘርዚራ ክትፅሕፍ ኣለዎ።

ንኣብነት ነናይ ዕለቱ ፕሮግራም መፅናዕቲ ምውፃእ፤ ካብ ቤት ትምህርቲ ዘይምብኳር፤ መምህራን እንተምህሩ ብውነ ምድማፅ፤ ኣብ ቤተ መፅሓፍቲ ብምእታው መፅሓፍቲ ምምባብ ወዘተ ዝበሉ ንምዕዋት ትልሚ መሳርሒ ዝኾኑ ነገራት ክትሕንፅዕ ኣለዎ። እቶም ተግባራት ብመዓልቲ፤ ብሰሙን፤ ብወርሒ፤ ብዓመት እናሸንሸነት መተግበሪ መርሃ ግብሪ ክተውፅእ ኣለዎ። ብመሰረት ዘውፀኡቶም መተግበሪ መርሃግብሪ ምፍፃምን ብብእዎኑ ዝተሰርሐ ስራሕን ውፅኢቱን ምግምጋም የድሊ። እዛ ተምሃሪት ብከምዚይ እናሰርሐት እንተኸይዳ ስምዒት ዓርሰ እምነታ እናማዕበለ ይኸይድ።

መልመዲ 9

ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ስራሕኻ ብትልሚ ምምራሕ ከመይ ኢሉ ንዓርሰ እምነት ይጠቅም?
2. ንሓቂ ብፅንዓት ምቕባል ማለት እንታይ ማለት እዩ?

ዕዮ ጉጅለ

ተምሃሮ ሓደ መመያየጥን ሓደ ፀሓፍን ምረፁ። ብምቕፃል

1. ካብ መግለፂ ባህሪያት ስምዒት ዓርሰ እምነትን ልዕልነትን እናዘርዘርኩም ተመያየጡ። እቶም ፍረ ነገራት ኣብ መትሐዚ መዘከርታኹም ዕሒፍኩም ኣቕርቡ።

8.2.2. ዓርሰ እምነት ንዕብዮት ውልቀ ስድራን ንሃገርን ዘለዎ ረብሓ ዕውታነት ወ/ሮ ዘምዘም

ወ/ሮ ዘምዘም መካየዲት ስራሕ ሓደ ትካል መፍረዪ ናውቲ ህንፃ እየን። እቲ ትካል ዝተፈላለዩ ውፅኢት ምህዞ ስለዘበርከተ ተሸላሚ ኾይኑ እዩ። በዘምኸንያት ሓደ ጋዜጣ ብዛዕባ ክእለትን ኣመራርሓን ወልቀ ህይወት ወ/ሮ ዘምዘም ምስ ዝተፈላለዩ ሰባት ምይይጥ ኣካይዱ ነይሩ። ካብ ሞንጎ እዚኦም በዓል ገዝኣንን መሳርሕተንን ዝሃቡዎ ሪኢቶታት ብውሱን ከምዝስዕብ ቀሪቡ ኣሎ።

በዓል ገዝኣን ንወ/ሮ ዘምዘም፡- «ዘምዘም በዓልናን ደቅናን ብሓፈሻ ስድራና ብዝምልከት ብሓባር ክንውስን ሓሳብ ተቕርብ። ንመያየጠሉእ ዝጠቅም እንተኾይኑ ተግባራዊ ንገብሮ፣ እንተዘይኮይኑ ድማ ንገድፎ። ናተይ ሓሳብ ካብ ናታ ዘሓሸ እንተኾይኑ ትቕበል ተግባራዊ ንገብሮ። ቕሬታ እንተሃልዩዎ ፊት ንፊት ንዘራረብ። በዚ ኩነታት ተረዳዲእና ስለ ንነብር ደቅና ብስርዓት ክነዕበ ኪኢልና ኢና። ናብራናውን በብ እዋኑ ናብ ዕቡቕ ብርኪ ዕብዮት እናተሰጋገረ ይርከብ ብምባል ተሃረቡ።

መሳርሕቲ ወ/ሮ ዘምዘም፡- «ዘምዘም ብምርድዳእ እያ እትኣምን። ዘለዎ ፍልጠት ብግልፂ ተካፍል። ሓደሽቲ ነገራትን ኣሰራርሓታት ንምፍጣርን ንምፍታንን ትደፍር እያ። ዘይትፈልጦ ነገር እንተጋጥማ መፅሓፍ ተንብብ፣ካልኦት ሰባት ትሓትት ምሳናውን ትማኸር። ምስራሕ ትፈትው እያ። እንትንጋገ ብግልፂ ትእርመና። ንሳውን ጌጋ እንተተሃሪባ ትእረም። ስለዚ ኩሉ ግዘ ንስራሕ ዘለዓዕል መንፈስ ከህልወና ትገብር። በዚ ምኸንያት ድማ ውፅኢት ትካልና ዝለዓለ እዩ። ውፅኢት እዚ ድማ ኣብ ልምዓት ሃገርና ዕቡቕ ኣስተዋዕኦ እናገበረ እዩ። ኣብ ቀረባ ፍርያትና ናብ ወፃኢ ንኸንልእኸ መፅናዕቲ ዕዳጋ እና ገበርና ንርከብ» ብምባል ብግልፂ ተሃሪቦም።

መልመዲ 10

ብመሰረት እቲ ምንባብ ነዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. ካብቶም ዝተውሃቡ ሪኢቶታት ባህርይ ዓርሰ እምነት ወ/ሮ ዘምዘም ዝገልፁ ሃሳባት ኣየነኦም እዮም?
2. ወ/ሮ ዘምዘም ብባዕለን ዝተኣማመና ብምኻንን ንባዕለን፣ ንስድራኣንን ንሃገርን ዝህቦ ጥቅሚ ግለፁ።

ብዓርሱ ዝተኣማመን ሰብ ካብ ፅግዕተኛ ኣተሓሳስባ ዝረሓቐ እዩ። ኩሊ ሻዕ ዝሓሸ ኾይኑ ክርከብ ዓዕሪ ስለዝገብር ምጣነ-ሃፍታውን ማሕበራውን ህይወቱ ኣብ ኅደና ዕብየት ስለዝገንገዝ ዕውት ይኾን። ሓሳብ ከልኦት ሰባት የኹብር፣ ፀገማት ብምይይጥ ንክፍታሕ ድልዊ ይኸውን። ጠቐምቲ ሓሳባት ካብ ካልኦት ወሲዱ ይጥቀመሎም። ፍልጠቱ ንካልኦት ከካፍል ንድሕሪት ኣይብልን።

ካብዚ ሓሊፉ ውልቀ ሰባት መሰረት ስድራ እዮም። ስድራ ድማ መሰረት ሕብረተሰብ ሓንቲ ሃገር እዮም። ስለዚ ምልማዕ ሃገር ምስ ምፍራይ ፅቡቕ ዜጋ ዝተኣሳሰረ እዩ። በዚ መሰረት ኣብ ውሽጢ ህይወት ወ/ሮ ዘምዘም ከም ዝኾነ ኩሊ ውልቀሰባት ባህሪ ዓርሰ እምነት እናማዕበሉ ምስዝኸዱ መሰረት ፅቡቕ ስድራ ይኾኑ።

ፅቡቕ ስድራ ድማ ብግዲኡ ንዕብየት ሃገር ተረዳዲኦም ዝሰርሑ፣ መሃዝቲ ስራሕ ዝኾኑ ዜጋታት ይፈጥሩ። በዞም ዜጋታት ዝለምዑትን ልዕልነታ ዝተኸበረትን ሃገር ትኸውን። ስለዚ ኣብ ሕድ ሕድ ሰብ ዝምዕብል ባህርይ ዓርሰ እምነት ኣብ ህይወት ስድራን ኣብ ህንፃት ሃገርን ልዑል ግደ ይፃወት።

መልመዲ 11

ነዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት መልሱ።

1. «ውልቀ ሰባት ንዕብየትን ውድቀትን ሓንቲ ሃገር ቀንዲ ምክንያት እዮም»። ዝብልዎ ኣብሃህላ ብኣንፃር ምህናፅ ዓርሰ እምነት እናገናዘብኩም ተመያየጡ ኣብ መደምደምታ ድማ ብፅሑ።

2. ዓርሰ እምነት ምስ ዕውት ምኃን ዘራኽቡዎም ነጥብታት ዘርዘርኩም ግለፁ።

መጠቓለሊ

ካብ ፅግዕተኛነት ዝተናገፉ ሰባት ኣብ ማሕበራውን ምጣነ-ሃፍታውን ህይወቶም ባዕሎም ዝኻኣሉ ይኾኑ። ክልስ ሓሳብ ዓርሰኻ ምኽኣል ድማ ብደረጃ ውልቀሰብን ሃገርን ዘለው ከይዲ ዕብዮታት ይምልከት። ካብዚ ዓሊፉ መግለፅታት ዓርሰኻ ምኽኣል ብማሕበራውን ምጣነ-ሃፍታውን ሕድሕዶም ይተሓጋዙ እዮም። መሰረታዊ ድልዮት ኣማሊኢኻ ክትነብር ምኽኣል ብመንነትካ ንክትኾርዕ ቦሪ ይኸፍት።

ጥንካረ ዓርሰኻ ምኽኣል ንምኽባር ልዕልነት ሓንቲ ሃገር ኣስተዋፅኦ ኣለዎ። ዓርሰኻ ንምኽኣል ዝሕገዙ ሜላታት ካብ ልምዲ፣ ካብ ትምህርትን ከምኡውን ካብ ምኽሪ ሰብ ሞያ ይርከቡ።

ሃገርና ዓርሳ ንክትኸእል ካብ ዜጋታታ ትፅቢት ዝግበረሎም ብዙሓት ዓይነታት ሓላፍነታትን ግቡኣት ኣለዉ። ንኣብነት ናይታ ሃገር ሕግን ደንብን ምኽባር፣ ኣብ ዘይሕጋዊ ንግዲን (ኮንትሮባንድን) ዘይሕጋዊ ተግባራትን ዘይምስታፍ፣ ገበናት እንትፍፀሙ ንዝምልከቶ ኣካል ምፍላጥን ንገበን ተግባራት ዘይምትሕብባርን እቶም ቀንዲ እዮም። ካብዚ ዓሊፉ ባህሊ ስራሕ ምዕባይ፣ መፍረያይን ስራሕ መሃዝን ብምኃን ልዕልነት ሃገር ክሕሎ ምግባር ሓላፍነት ኩሉ ዜጋ እዩ።

ብካሊኡ ወገን ድማ ሰባት ኩሉግዘ ጌግኡም ንክእርሙ ዓርሶም ድልዊ ክኾኑ ኣለዎም። ትምህርቲ ዝርከብ ካብ ቤት ትምህርቲ ጥራሕ ኣይኮነን። ካብ መሓዛ ካብ ስድራ፣ ካብ ከባቢ ካብ ሰብ ፀጋ ዕድመ ዝተፈላለዩ ጠቐምቲ ፍልጠታት ይርከቡ። ካብ ፅግዕተኛ ኣተሓሳስባ ዝወፀ ሕብረተሰብ ብምፍጣር ዕብዮት ሃገር ቀፃልነት ክህልዎ ምግባር ይካኣል።

አገደስቲ ቃላት

- ለ-አላዊ:- ነፃነቱ ዝተ-ሓለወ
- በሪ:- ብዘይ አገባብ ወይ ካብ ሕጊ ወፃኢ ናብ ውሽጢ ዓዲ ከይኣቱን ከይዘዋወሩን ሓለዎ ዝግበረሉ ቦታ
- ደናን/ሓፋር:- ኣብ ዝፈልጥዎ ጉዳይ ሓጎስ፣ ሓዘንን ችሬታታትን ፊት ንፊት ንምዝራብ ንምግላፅ ንድሕሪት ዝብል ወይ ፈራሕ፣ ወይ ድማ ፃኒ ሓፋር
- ኮንትሮባንድ:- ዘይህጋዊ ንግዲ፣ፀሊም ዕዳጋ

መጠቓለሊ ሕቶታት

- I. ዝሰዕቡ ምሉእ ሓሳባት ኣንቢብኩም ትክክል ዝኾኑ «ሓቂ» ትክክል ንዘይኮኑ ድማ «ጌጋ» ኢልኩም መልሱ::
 1. ስምዒት ዓርሰ እምነት ሓደ ግዘ ምስተሃነፀ ዘለኣለማዊ እዩ::
 2. ናይ ባዕልና ጥንኩርን ድኻምን ጎንታት ፈለና እንተፈለጥና ካልኣት ሰባት ኣብ ባዕልና ብዝህብዎ ዝተጋገዩ ሪኢቶ ኣይንዕሸን::
 3. ሓሳብካ ብግልፅን ብቀጥታን መንገዲ ምዝራብ ሓደ መግለፂ ዓርሰ እምነት እዩ::
 4. ንባዕሉ ክብሪ ዝህብ ሰብ ስምዒት ልዕልነት ዝሓዞ እዩ::
 5. ዘይሕጋዊ ንግዲ (ኮንትሮባንድ) ኣብ ዓለምና ንዘለዉ ኩሎም ሰባት ሓበራዊ ፀላኢ እዩ::
- II. ኣብ ትሕቲ «ሀ» ዝተዘርዘሩ ምስ ኣብ ትሕቲ «ለ» ዘለዉ መሪፅኩም ኣዛምዱ::

«ሀ»

«ለ»

1. ካብ ጌግኡ ዝመሃር ሰብ	ሀ. መግለፂ ዓርሰ እምነት ዘይብሉ
2. ዓርሰኻ ምኽባር	ለ. በሊሕ
3. ዓርሰኻ ምኽኣል	ሐ. ሓሳብ ንምግላፅ ምፍራሕ
4. ሓናኽ-ዓይኒ-ሓፋር	መ. ዓርሰ እምነት
	ረ. ዓርሰኻ ብምምራሕ ነፃነት ይህብ

III. ነዞም ዝስዕቡ ባዶ ቦታታት ትኽክል ብዝኾኑ ቃላት ወይ ሓረግ ምልኡ፡፡

1. ኮንትሮባንድ ወይ ካብ ሕጊ ወፃኢ ንግዲ እንትካየድ ሪኦም ንዝምልከቶ ኣካል ዝሕብሩ ሰባት ናይ _____ ኣበል ይህቡ፡፡
2. ካብ _____ ዝወፀ ሰብ ነፃ ኣተሓሳስባ ኣለዎ፡፡
3. _____ ማለት ኣብ ዝኾነ ይኹን ኩነታት ዓርስኻ ኣናኢስካ ዘይምርኣይን ንባዕልኻ ግቡእ ደረጃ/ቦታ/ ምፍላጥ እዩ፡፡

IV. ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ቅኑዕ ዝኾነ መልሲ ምረፁሎም፡፡

1. ዓርሰ እምነት ንምምዕባል፤
 - ሀ. ውልቀ ክእለት ምፍላጥን ምምዕባልን የድሊ
 - ለ. ሓቂ ብፅንዓት ምቕባል የድሊ
 - ሐ. ትልሚ ምድላውን ስራሕ ምግምጋምን የድሊ
 - መ. ኩሎም መልስታት እዮም፡
2. ዓርሶም ንምኽኣል ፃዕሪ ዝገብሩ ሰባት፤
 - ሀ. ንባዕሎም ጥራሕ ይጠቕሙ
 - ለ. ንስድራኦም ጥራሕ ይጠቕሙ
 - ሐ. ንባዕሎም ንሃገርምን ንስድራኦምን ጠቕምቲ ዜጋታት ይኾኑ
 - መ. ዝህብዎ ረብሓ የለን፡፡
3. ዓርሰ እምነት፤
 - ሀ. በብእዋኑ ፍልጠት ብምዕባይ ዝምዕብል እዩ፡፡
 - ለ. ብዙሕ ሃፍቲ ብምውህላል ዝምዕብል እዩ፡፡
 - ሐ. ንኻልኦት ምንኣስ እዩ፡፡
 - መ. ንዓርሰ ምኽኣል ልዑል ግደ ኣለዎ
4. ፅግዕተኛ ኣተሓሳስባ ዘለዎም ሰባት፤
 - ሀ. ፀውራ ሃገር እዮም፡፡
 - ለ. ፀውራ ስድራ ኣዮም፡፡
 - ሐ. ስኩፋት እዮም፡፡
 - መ. ኩሎም መልስታት እዮም፡፡

5. ንግዲ ኮንትሮባንድ፤

ሀ. ንኮንትሮባንዲስት ዝጠቓም ተግባር እዩ።

ለ. ማሕበራውን ምጣነ ሃፍታውን ህይወት የናግዕ

ሐ. ንምግፋሕ ግዕዝይና ምኽንያት ይኸውን

መ.«ለ»ን «ሐ»ን መልስታት እዮም።

V. ንዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ሓፂር መልሲ ሃቡ።

1. «ዓርሱ ዘይካኣለ ነፃነት የብሉን» ዝብል ኣገላልፃ ብደረጃ ውልቀ ሰብን ሃገርን ዝህቦ ትርጉም ግለፁ።

2. ንባዕልኻ ኸብሪ ምሃብ ማለት እንታይ ማለት እዩ?

3. ብዘይ ሕጋዊ ንግዲ (ብኮንትሮባንድ) ካብ ሃገር ዝወፁ ኣኸቲ ሓሙሽተ ጥቀሱ።